

Представництво Європейської
Комісії в Україні,
вул. Круглоуніверситетська, 10
01024 Київ, Україна
Тел.: +380 (44) 253-30-20
Факс: +380 (44) 230-23-90

Ukraine

Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки

Україна, Київ, 01021, вул. Садова 1/14, 4й поверх
Тел.: +38 (044) 253-5866, 253-5869. Факс: +38 (044) 253-5611
Web: <http://brc.undp.org.ua>

Проект фінансується ЄС, співфінансується та виконується ПРООН

На запит Міністерства праці та
соціальної політики України

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

«Очікувана тривалість життя у офіційно встановленому віці виходу на пенсію, відрахування на пенсійне забезпечення та підвищення віку виходу на пенсію¹ в різних країнах світу»

¹ Підвищення віку виходу на пенсію в Угорщині та Великій Британії – пропонується як один із заходів антикризової програми у 2009 році

1. Очікувана тривалість життя у віці виходу на пенсію в різних країнах світу

Очікувана тривалість життя, наведена у таблиці 1 (та у Експертній записці «Проблематика підвищення віку виходу на пенсію в Україні», додаток 5), представлена у офіційному віці виходу на пенсію, законодавчо встановленому в цих країнах. Так, очікувана тривалість життя чоловіків Польщі у віці 65 років, а жінок 60 років становитимуть, відповідно, 14 та 22 роки у офіційно встановленому віці виходу на пенсію; для чоловіків та жінок Угорщини, відповідно, 62 та 61 роки – 16 та 20 років і т.д.

Таблиця 1

Очікувана тривалість життя у віці виходу на пенсію

Країни	Офіційний вік виходу на пенсію, встановлений в країні чол./жін.		Тривалість життя	
	Чоловіки	Жінки	Чоловіки	Жінки
Велика Британія	65	60	15,7	23
Італія	65	60	16,9	24,9
Німеччина	65	65	16,8	20,9
Польща	65	60	14	22
Словаччина	62	62	15	18
США	67	67	15,2	17,7
Угорщина	62	61	16	20
Україна	60	55	14/12**	25/19*/16**
Франція	60	60	20	26
Чехія	63	63	15,9	19,2
Швеція	65	65	17,4	20
Японія	65	65	18,2	23

*- тривалість життя у віці 60 років, ** - тривалість життя у віці 65 років.

2. Розмір відрахувань на пенсійне забезпечення у Болгарії, Румунії, Польщі та Словаччині

2.1. Болгарія

Розмір відрахувань на пенсійне забезпечення становить 23% від заробітної плати. З них 19% - асигнування в рамках першого рівня пенсійної системи; 4% - другого рівня. До 2009 р. внески розподілялись між роботодавцями і працівниками у співвідношенні 65:35; з 2009 р. – 50:50.

2.2. Румунія

Розмір відрахувань на соціальні внески представлений у таблиці 2.2. Починаючи з 1 січня 2008 р., 2% від соціальних внесків спрямовується до другого рівня пенсійної системи. Другий рівень пенсійної системи представлений недержавними пенсійними фондами і дає можливість отримати додаткову пенсію. Планується поступово збільшувати розмір відрахувань до другого рівня протягом 8 років до 6% (щорічно на 0,5%).

Таблиця 2.2

Розмір соціальних внесків² у 2005-2011 роках

Платник	Розмір соціальних внесків, % до сукупної заробітної плати						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Роботодавець	22,00	19,75	19,50	18,00	18,00	18,00	18,00
Працівник	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50
ВСЬОГО	31,50	29,25	29,00	27,50	27,50	27,50	27,50

2.3. Польща

Система пенсійного забезпечення фінансується за рахунок пенсійних внесків у розмірі 19,52%, що рівномірно розподіляються між робітниками і роботодавцями³. При цьому, 12,22% зазначеного внеску спрямовується на

² В тому числі, відрахування на страхування на випадок непрацездатності

³ Додатково, 13% від заробітної плати сплачується на страхування на випадок непрацездатності і втрати годувальника.

індивідуальні рахунки, в рамках системи, що базується на квазі-облігаціях уряду, а 7,3% - індивідуальні рахунки, що інвестуються на фінансовому ринку.

2.4.Словаччина

Таблиця 2.4

Розмір внесків за роками, у % до сукупної заробітної плати

Платник	2003	2004	2005
Роботодавець:	21,6	21,75	21,75
- Внески на загальнообов'язкове пенсійне страхування	-	16,0	14,0*
- Страхування на випадок непрацездатності	-	3,0	3,0
- Резервний фонд	-	2,75	4,75
Працівник:	6,4	7,0	7,0
- Внески на загальнообов'язкове пенсійне страхування	-	4,0	4,0
- Страхування на випадок непрацездатності	-	3,0	3,0
ВСЬОГО	28,00	28,75	28,75

* З них: 5% спрямовуються до першого рівня пенсійної системи, а 9% - до другого.

3. Підходи щодо підвищення віку виходу на пенсію в Польщі, Угорщині та Великій Британії

3.1.Польща

Проблематика пенсійного віку в Польщі має 2 аспекти: 1) відміна пільгового дострокового виходу на пенсію (або підвищення фактичного віку виходу на пенсію), 2) зрівняння віку виходу на пенсію для жінок та чоловіків.

1) В Польщі установлений Законом вік виходу на пенсію становить 65 років для чоловіків і 60 для жінок, однак, існувало багато категорій населення, які могли виходити на пенсію раніше (пільгові професійні пенсії, за стажем – наприклад після 30 років стажу тощо). Це призвело до того, що фактичний вік виходу на пенсію в Польщі був значно нижче офіційно

встановленого.

Для вирішення проблеми раннього виходу на пенсію та підвищення фактичного віку виходу на пенсію, у 2008 році був прийнятий Закон, яким був встановлений мінімальний вік виходу на пенсію в універсальній системі, і відмінена можливість раннього виходу на пенсію. Тепер вік виходу на пенсію для всіх категорій населення однаковий – 65 для чоловіків і 60 для жінок.

Тепер, категорії осіб, які мають пільги⁴, будуть виходити на пенсію раніше і отримуватимуть «мостові пенсії» до набуття ними мінімального віку виходу на пенсію (65/60), але не з Пенсійного фонду, а з іншого фонду, що створений поза пенсійною системою. Розмір «мостової пенсії» значно нижче звичайної пенсії. Після набуття мінімально встановленого віку виходу на пенсію ці категорії населення отримуватимуть пенсії у повному обсязі. Отже, і мотивація до раннього виходу на пенсію тепер значно послаблена.

Крім того, обсяг пільг значно зменшився. Кількість тих, хто має право «мостові пенсії» становить не більше 25% від кількості пенсіонерів, які раніше отримували привілейовані (ранні) пенсії. Установлений Законом мінімальний вік виходу на пенсію скасовує схеми дострокового виходу на пенсію, що автоматично збільшує фактичний вік виходу на пенсію.

2) У 1997 з'явилась ідея зрівняти вік виходу на пенсію для чоловіків та жінок на рівні 62 років. Однак, вона не була підтримана. Також, було запропоновано поступово збільшити вік виходу на пенсію для жінок, починаючи з 2014 року, на 6 місяців щорічно (до 2023). Однак, рішення по цьому питанню також не було прийнято. Нещодавно польський омбудсмен звернувся до Конституційного Суду (трибуналу) за роз'ясненням щодо законності більш низького пенсійного віку для жінок. Тепер Конституційний Суд (Трибунал) повинен вирішити це питання.

⁴ Це відносно невелика кількість людей

3.2. Угорщина

Прем'єр-міністр Угорщини запропонував Парламенту у лютому 2009 року як складову антикризової програми наступні заходи в частині пенсійної системи:

- 1) скасувати 13 пенсію – тобто нові пенсіонери не будуть отримувати 13 додаткову пенсію (призначається один раз в рік).
- 2) підняти пенсійний вік з 62 років до 65 за 8 років, починаючи з 2016 року.

3.3. Велика Британія

У 2007 році був прийнятий Закон про Пенсії, яким було визначено підвищення віку виходу на пенсію для чоловіків та жінок. Сьогодні цей вік становить 60 років для жінок та 65 для чоловіків, однак у 2010-2020 роках планується зрівняти вік виходу на пенсію жінок та чоловіків. Вік виходу на пенсію для жінок, народжених після 6 квітня 1959 року, буде поступово збільшений до 65 років у 2010-2020 роках. Після 2024 року вік виходу на пенсію буде поступово підвищуватись одночасно для чоловіків та жінок в період з квітня 2024 року по квітень 2046 року один раз у 10 років на 1 рік: з 65 до 66 років в період з 2024-2026 рр., з 66 до 67 років в період 2034-2036 рр., з 67 до 68 років в період 2044-2046 рр..

Разом з тим, експерти Національного Інституту Економіки та Соціальних досліджень (ВБ) стверджують⁵, що для того, щоб Уряд Великої Британії скоротив державний борг до 40 % ВВП до 2023 року, вік виходу на пенсію для жінок та чоловіків необхідно підняти до 70 років уже в період 2013-2023 рр. Експерти вважають, що підвищувати вік виходу на пенсію доцільно поступово після 2013 року, коли безробіття в країні зменшиться. Експерти вважають, що 1 додатковий рік роботи зменшуватиме бюджетний дефіцит на 1% ВВП.

⁵ Національний Інститут Економіки та Соціальних досліджень оприлюднив свій Звіт у травні 2009 року

Ця аналітична довідка підготовлена Аналітично-дорадчим центром Блакитної стрічки, проектом, який фінансується ЄС, співфінансується та виконується ПРООН. Думки, висновки чи рекомендації належать виключно авторам цієї записки і можуть не збігатися з офіційною точкою зору Програми розвитку ООН та Європейського Союзу.